

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Christian Brun-Jenssen, 75 53 15 58
Ole Christian Skogstad, 75 53 15 98

Høringsuttalelse saksnummer 201304432 - Planendring og forlenget byggefrist for Nevervatnet kraftverk – Fauske og Sørfold kommuner, Nordland

Vi viser til brev av 7. mars 2025 med søknad om planendring og forlenget byggefrist for Nevervatnet kraftverk i Fauske og Sørfold kommuner. NVE vurderer at endringene er såpass små at det ikke kreves kunngjøring og bred offentlig høring av søknadene. Vi viser også til vår henvendelse om utsatt frist for uttalelse til 28. april 2025 og NVEs aksept av dette.

Bakgrunn og endringer

8. mars 2016 søkte Nevervatn Kraft AS om konsesjon til å overføre Kjølvikelva i Fauske kommune til Nevervatnet og om å bygge Nevervatnet kraftverk i Sørfold kommune. Etter justeringer av prosjektet ble det i kgl.res gitt tillatelse 6. mars 2020.

Statsforvalteren (da Fylkesmannen) i Nordland hadde innsigelse mot prosjektet på grunn av de negative konsekvensene for reindrift og en bekekløft av regional verdi. Innsigelsen ble opprettholdt etter planendring der inntaket i Kjølvikdalen ble trukket lengre ned.

Søker mener flyttleia kun er stengt i anleggsperioden. I prosessen peker søker på at utbyggerne i området (Nevervatn kraft, Nordlandsnett og Statnett) kan samarbeide om helt eller delvis dekning av en fôrløsning for å eliminere behovet for flytting.

Søker har startet detaljplanleggingen og oppdaget at det er rasfare ved planlagt inntak ved vann 393. Det søkes derfor om en del endringer. Dette er:

- Inntaket legges ved utløpet av Nevervatnet på kote 408. Fra inntaket planlegges nedgravde rør fram til det sørlige tunnelpåhugget ved Einarskarfjellet. Den nye tunnelen oppgis til å bli ca 400 meter lengre, men på grunn av mindre tverrsnitt vil ikke deponimassene øke i omfang. Det vil bli ny plassering av deponi for massene fra tunnelen. Tilløpstunnelen til Nevervatnet muliggjør bruk av konvensjonelt utstyr for å drive overføringstunnelen fra Kjølvikelva til Nevervatnet. Opprinnelig plan var mikrotunnel. Endringen er billigere for utbygger, men medfører økt tverrsnitt. Deponimassene vil øke fra

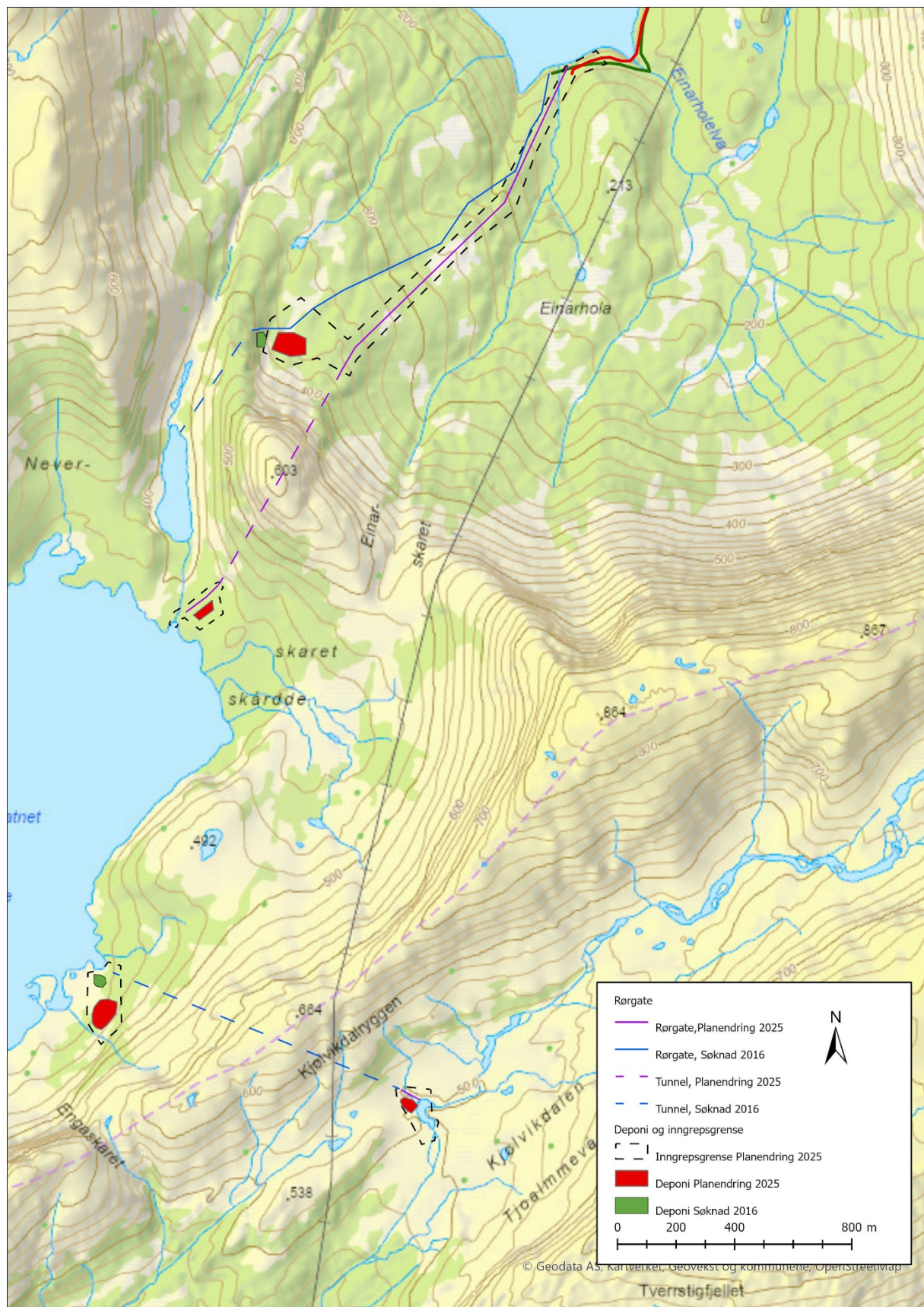

2 000 m³ til 20 000 m³. Dette gir ny plassering og utvidet deponi for masser fra overføringstunnelen. For bedre landskapstilpasning er deponiet foreslått flyttet litt lengre øst.

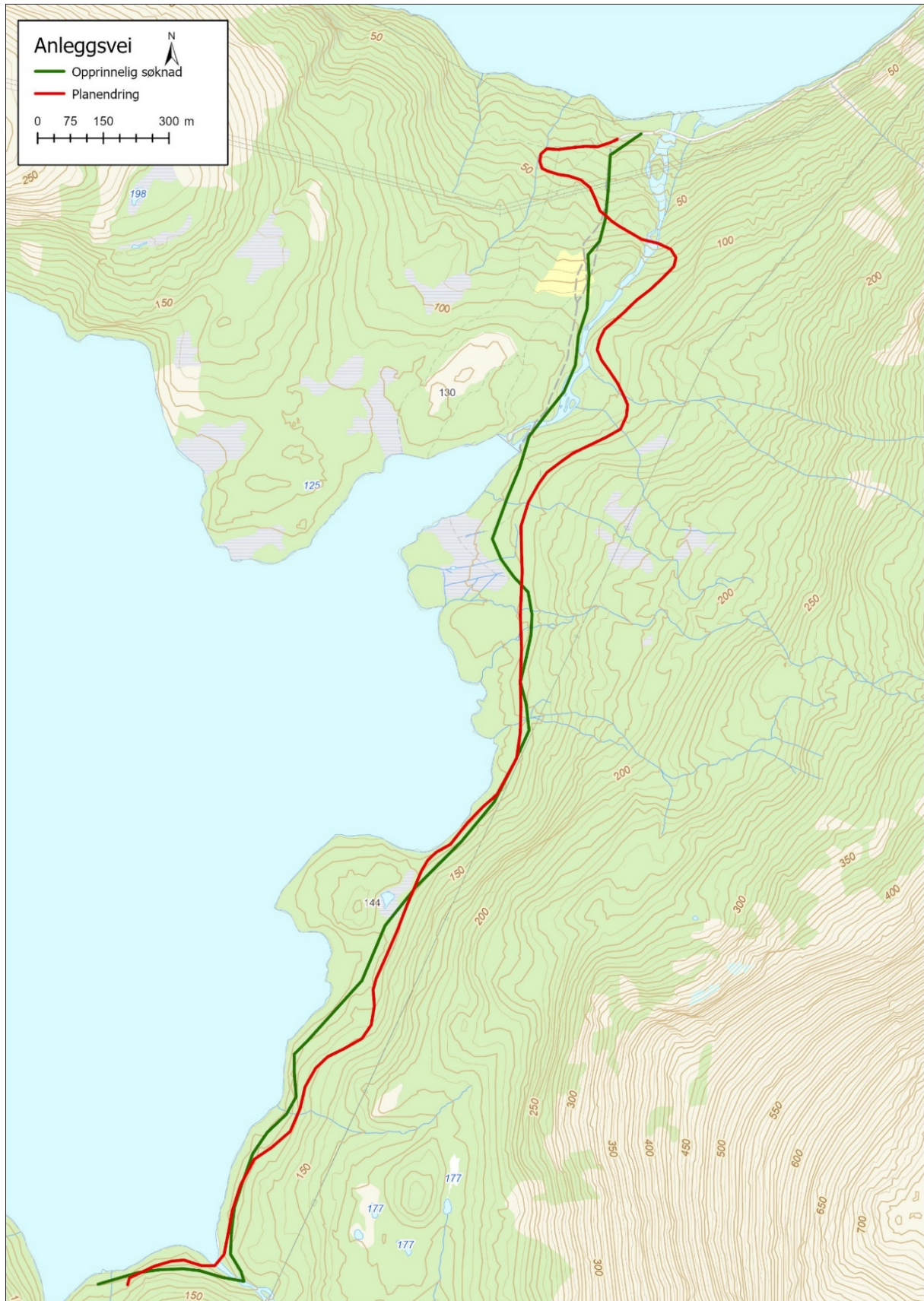
- På grunn av stigningsforhold søkes det om endret trasé for adkomstveien til Røyrvatnet. Opprinnelig omsøkt veitrase og trase i planendringssøknad er vist i figur 2.

For oversiktens skyld har vi samlet tegninger fra opprinnelige søknader og planendringssøknaden i figur 1 og 2. Dette er gjort ved å georeferere kart og flyfoto fra søknadene i ArcGis Pro.

Søker har fått uavhengige konsulenter til å vurdere natur- og kulturverdier som blir påvirket av planendringen. Søker har selv vurdert hvordan endringene påvirker reindrifta.

Figur 1 viser rørgater, tunneler og deponi i (planendrings)søknad fra 2016 og planendringssøknad fra 2025. Kartet er utarbeidet av Statsforvalteren i Nordland for å få en helhetlig oversikt over endringene, og er gjort ved å georeferere kart i søknad fra 2016 og planendringssøknad fra 2025.

Figur 2 viser veitrase fra opprinnelig søknad (grønn) og fra planendringssøknaden (rød). Kartet er utarbeidet av Statsforvalteren i Nordland for å få en helhetlig oversikt over endringene, og er gjort ved å georeferere kart i søknad fra 2016 og planendringssøknad fra 2025.

Statsforvalterens uttalelse

Vi viser til våre uttalelser og innsigelse i 2016 og 2017. Prosjektet har fremdeles de samme negative effektene på naturmangfold og reindrift.

Naturmiljø

Det er ved planleggingen av ny rørgatetrasé i liten grad tatt hensyn til de mindre myrpartiene nord for Einarskarfjellet. For å begrense de negative konsekvensene for naturmangfold bør økologisk funksjonsområde og myrområder som minimum unngås berørt. Endret rørgatetrasé er på dette punkt mer konfliktfylt enn opprinnelig løsning.

Endret anleggsvei fra Straumvatnet til Røyrvatnet vil også være et betydelig større natur- og landskapsinngrep enn opprinnelig løsning som på den her aktuelle strekningen følger eksisterende traktorvei og planlagt rørgatetrasé.

Reindrift

Kunnskapsgrunnlaget

Den reindriftsfaglige kunnskapen som legges til grunn er dårlig og utdatert. Så vidt vi kan se er det ikke utarbeidet uavhengige reindriftsfaglige vurderinger verken nå eller tidligere i prosessen, men faktagrunnlaget bygger på utbygger sine vurderinger etter samtaler med reindrifta og reindriftsforvaltningen. I 2016 utarbeidet Harald Rundhaug hos Statskog et notat der reindriftens interesser og mulige forslag til avbøtende tiltak ble vurdert. Statskog SF er største grunneier i området og har interesser i saken, og må derfor sies å være part i saken. Vi mener derfor at kunnskapsgrunnlaget ikke er objektivt og at utredningsplikten ikke er oppfylt. Vi beklager at dette ikke ble fanget opp allerede i 2016/2017. Kunnskapsgrunnlaget inneholder heller ingen skikkelig vurdering av samlet belastning for reindrifta, noe som kreves etter § 21 i KU-forskriften.

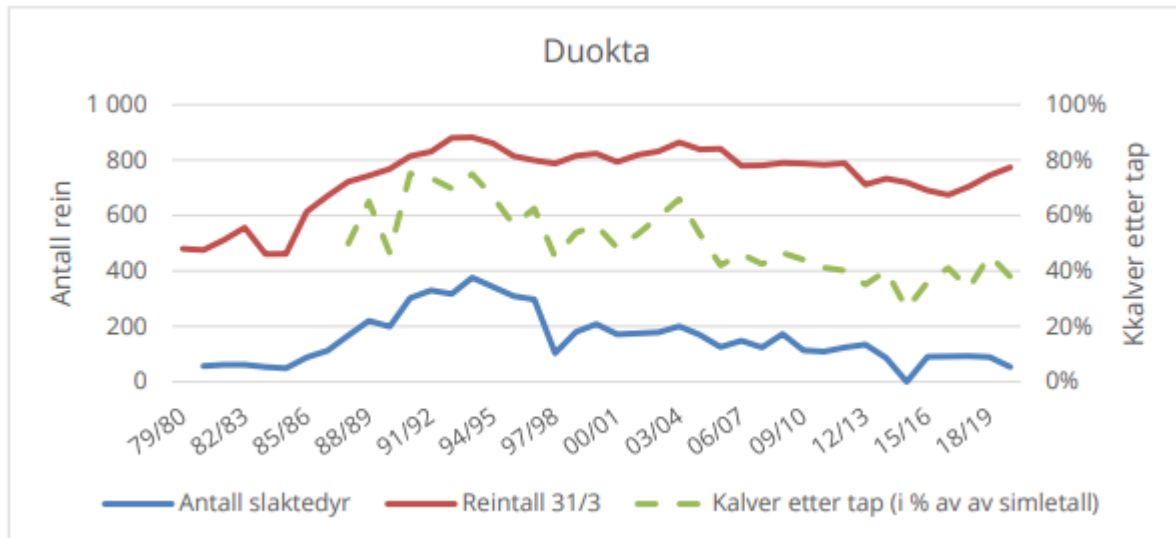
Inngrepssituasjon

Etter at det ble gitt konsesjon i 2020 har vi kjørt GIS- og statistikkanalyser for å se om det er sammenheng mellom tyngre tekniske inngrep og produksjon i reindrifta. Resultatene finnes i artikkelen «*Er det en sammenheng mellom tap av reinkalver og nærhet til større tekniske inngrep?*», utgitt av Statsforvalteren i Nordland i 2021. Analysene viser en stor sammenheng mellom tap av kalv og nærhet til tyngre tekniske inngrep. Artikkelen kan finnes her:

<https://www.statsforvalteren.no/contentassets/eb9fd9315d1f44caa7edcfea7fa6aa85/sammenheng-mellom-tap-av-reinkalver-og-narhet-til-storre-tekniske-inngrep.pdf>.

Duokta reinbeitedistrikt er svært fragmentert og har få plasser reinen kan få ro over tid. Det er svært vanskelig å si sikkert når den samlede belastningen for et reinbeitedistrikt blir for stor, men overlevelse av kalver kan være en god indikator. For Duokta reinbeitedistrikt har overlevelsen av kalver og uttak av slaktedyr over tid blitt så lav at vi mener dette tydelig indikerer at de negative sumeffektene har blitt for store. Denne utbyggingen vil forverre situasjonen ytterligere.

Figur 3 viser reintallsutviklingen i Duokta reinbeitedistrikt fra 80-tallet og frem til i dag. Tallene er basert på offisielle tall fra Reindriftens ressursregnskap og Melding om reindrift. Grafen viser utviklingen tydelig. Reintallet har de siste 15 årene vært relativt stabilt, men antall kalver igjen etter tap og antall dyr tatt ut til slakt har blitt lavere og lavere. Om denne trenden fortsetter vil det snart ikke være dyr å slakte eller nok kalver som vokser opp til å opprettholde reintallet. Da vil ikke denne utviklingen være verken økonomisk eller kulturelt bærekraftig.

Figur 3 viser utvikling i tap av kalver, samt følgene for antall slaktede dyr i Duokta reinbeitedistrikt. Kilde: Ressursregnskap for reindriftsnæringen

Endret inntakspunkt

Trekk og flytting forbi Nevervatnet er utførlig omtalt i arbeidene som førte fram til konsesjon. Vår vurdering er at arbeidene nå flyttes enda nærmere og inn i reinens aktuelle passasje forbi Nevervatnet. Potensialet for negative virkninger er derfor større. Det er svært viktig at dette ikke blir gjennomført på et tidspunkt eller på en måte som skader reindrifta. Det er kun de som driver med reindrift som kan vurdere om, når og hvordan dette kan gjennomføres uten at det blir negative virkninger. Det er viktig at det settes krav som sikrer dette. Vilkår om at det skal opprettes dialog med reindrifta i god tid før anleggsarbeidene sikrer ikke reindrifta på noen måte.

Deponier

Planendringssøknadens vedlegg 1 gir en god oversikt over plassering av deponiene. Deponiet på østsiden av Nevervatnet øker fra 2 000 til 20 000 m³. Utbygger mener dette vil ha små konsekvenser da det legges over og i forlengelse av blokkmark. Vi er ikke enige i at en 10-dobling av deponimassene har små konsekvenser. På generelt grunnlag er endringer av naturgrunnet lite gunstig for reindrifta, og en så stor økning på deponiet vil kunne ha negative innvirkninger på reindrifta. Økonomi er ikke et godt (nok) argument for denne endringen, og vi anbefaler at det ikke gis tillatelse til denne endringen.

Videre er det tegnet inn et mindre deponi ved inntaket i Kjølvioldalen i planendringssøknaden. Dette er så vidt vi kan se ikke omtalt tidligere. Inntakspunktet har en svært uheldig plassering midt i ei flyttlei, og kan potensielt ha store konsekvenser. Dersom det i tillegg kommer et deponi her, vil det trolig forverre situasjonen ytterligere.

Flyttleier og andre endrede forhold som har innvirkning på prosjektet

Salten transformatorstasjon ble bygd etter at det ble gitt konsesjon til Nevervatnet kraftverk og ligger ca. 7 km nord for Nevervatnet. Forholdet til Salten transformatorstasjon og ny 132 kV-linje mellom Salten transformatorstasjon og Stigfjell er kort omtalt i kgl.res. av 6. mars 2020. Følgende omtales:

- mulig samarbeid/koordinering av anleggsvei for å redusere belastningen for reindriften

- etter anleggsperioden for ny Salten transformatorstasjon legger departementet til grunn at både østlig og vestlig del av flyttleia er åpen og den utgjør dermed ingen varig ulempe for reindriften.

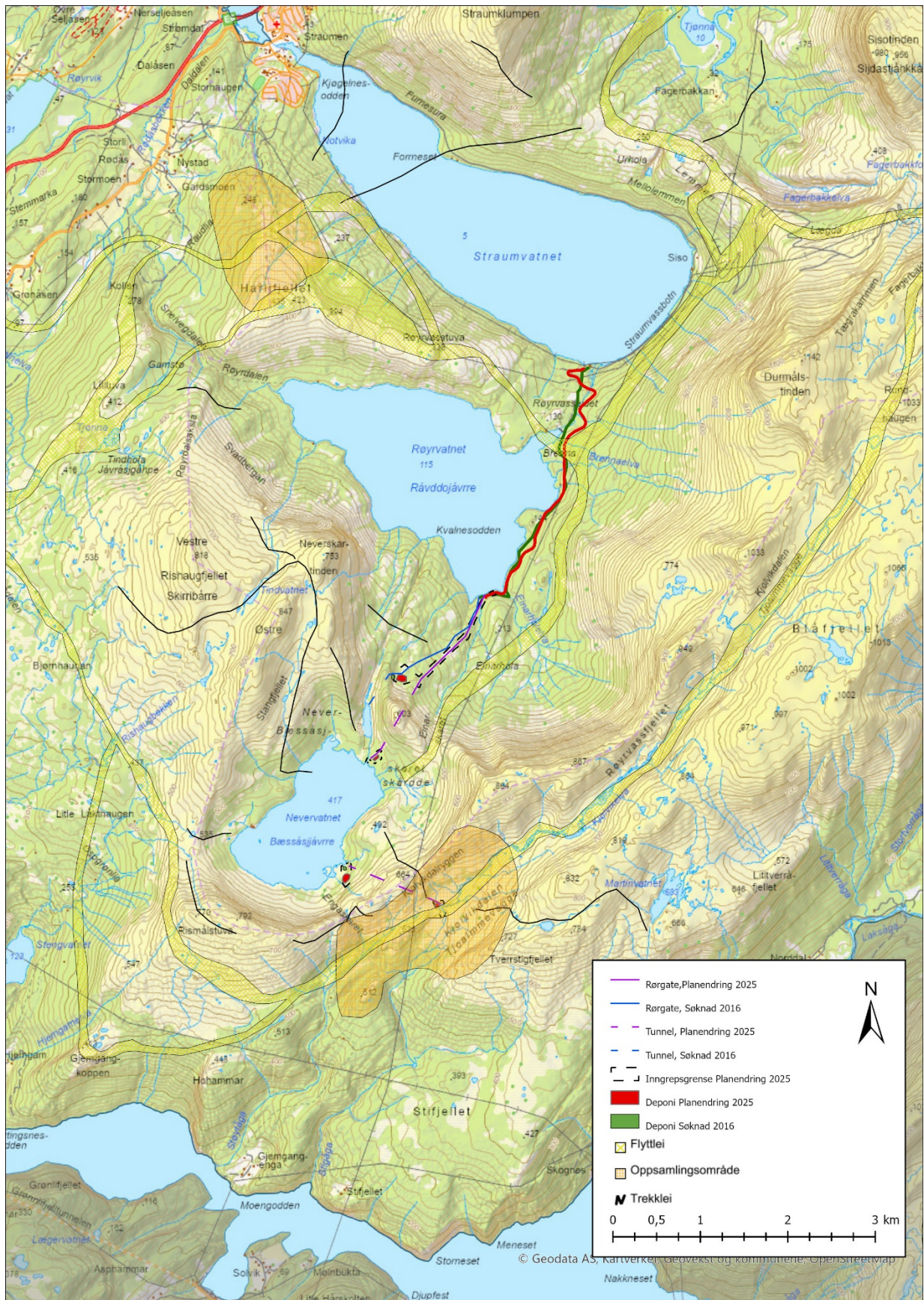
Reindriften har etter reindriftslovens § 22 rett til å «flytte fritt og uhindret» innenfor reinbeitedistriktet. Flyttleier kan ikke stenges, men det kan gis tillatelse til omlegging. Det er flyttleias funksjon som er det sentrale, ikke om flyttleia er fysisk stengt eller ikke. Hålogaland lagmannsrett har i kjennelse LH-2022-141545 kommet til at det er feil ved vedtakene om anleggskonsesjon og ekspropriasjonstillatelse som medfører at vedtakene er ugyldige. Pr. i dag er flyttleia stengt, noe som er i strid med § 22 i reindriftsloven.

Statnett har søkt om endringer ved transformatorstasjonen for å gjenopprette flyttleias funksjon, der høringsfrist er 28. april 2025. Endringene innebærer tørrmurer, trapp, utslaking av terreng, senking av vei, fjerning av rekkverk, erstatte rist med rør og hogst. Til sammen er planen at dette skal gi mer plass og bedre fremkommelighet og sikt, noe som gjør at reindriften kan flytte forbi. Statsforvalteren har sendt en egen uttalelse om saken, men omtaler det også opp her da det for reindriften virker inn på de samme vinterbeiteområdene og flyttesystemene som Nevervatnet kraftverk.

Reinen er et utpreget vanedyr som lærer hvor og når den skal trekke eller flytte. Det er mange år siden Duokta reinbeitedistrikt kunne flytte forbi den nye transformatorstasjonen, og distriktet oppgir at de nesten ikke har igjen rein som kan denne ruta. Reinen må derfor lære det på nytt.

Selv med tilretteleggingen som Statnett søker om, er det ikke sikkert det er mulig å flytte forbi transformatorstasjonen i fremtiden. Den aktuelle passasjen vil fremdeles være veldig smal. Transformatorstasjonen er et nytt fremmedelement med mye aktivitet, støy og lys som reinen i utgangspunktet vil unngå. Det er en reell fare for at reinen snur og flykter tilbake om den blir forsøkt presset forbi, og at unngivelsen blir enda sterkere ved neste forsøk (aversjon til området). Det er derfor avgjørende at det blir satt av tilstrekkelig med tid til at Duokta reinbeitedistrikt får testet dette under gunstige forhold. For at dette skal lykkes må distriktet starte med de tammeste dyrene i flokken ett år. Når de har lært at det er mulig, må det utvides med flere dyr neste år og til slutt dyrene som er mest sky. Det er svært viktig at reinen får lært å passere fra alle aktuelle kanter før det slås fast at flyttleias funksjon er gjenopprettet. Det vil trolig ta minst fem år før Duokta reinbeitedistrikt vet om den nye flyttleia fungerer. Dette er utdypet ytterligere i vår uttalelse til søknad om endret anleggskonsesjon med saksnummer 201100850 hos NVE.

En eventuell etablering av Nevervatnet kraftverk med midlertidige anleggsveier vil berøre den samme flyttleia. Den endrede planen for anleggsvei fra Straumvatnet til Røyrvatnet vil være et større inngrep enn opprinnelig løsning som følger eksisterende traktorvei og planlagt rørgatetrasé. Det er allerede stor usikkerhet om Salten transformatorstasjon fører til at denne flyttleia kan brukes i fremtiden. En utbygging av Nevervatnet kraftverk vil vanskeliggjøre tilvenningen allerede før reinen har kommet til transformatorstasjonen. Det er stor fare for at den samlede belastningen blir for stor. For reindriften henger disse to saken tett sammen, og det er viktig at NVE gjør samlede vurderinger her.

Klimaendringer og vinterbeiter

I søknaden fra 2016 beskrives vinterbeitene som minimumsfaktoren for Duokta reinbeitedistrikt. Klimaendringene har blitt mer og mer synlig i Nordland, og reindriften er spesielt berørt. I Nordland reinbeiteområde har det alltid vært perioder med vanskelige beiteforhold på vinteren, men det siste tiåret har det blitt betydelig forverret med økte vintertemperaturer, mer nedbør og mer og kraftigere vinterregn. Da det var beitekriser i 2017, var det enda relativt sjelden. I etterkant har det vært beitekriser i 2020, 2022, 2023, 2024 og 2025. Også Duokta reinbeitedistrikt har vært berørt av dette. Selv om beitene kan være gode vegetasjonsmessig, vil de være låste av is og utilgjengelige. Minimumsfaktoren blir dermed enda mer redusert, og tilgang til områder med relativt sikre vinterbeiter blir enda viktigere enn før.

På grunn av den stengte flyttleia forbi Salten transformatorstasjon er vinterbeitene videre nordover pr. i dag tilnærmet utilgjengelige for Duokta reinbeitedistrikt, og beitene rundt Nevervatnet og Kjølvi-dalen har dermed blitt enda viktigere. Flyttleia gjennom Kjølvi-dalen har derfor blitt enda viktigere, selv om det er perioder av året den ikke kan brukes på grunn av is og rasfare. Etablering av inntak med tilhørende gjerde og deponi vil med all sannsynlighet, både i anleggs- og driftsfasen, vanskeliggjøre bruk av flyttleia gjennom Kjølvi-dalen.

Konsultasjon

Vi minner om konsultasjonsplikten i saker som berører samiske interesser, jf. samelovens § 4-3.

Oppsummering

Statsforvalteren fraråder at det gis utsatt byggefrist. Dersom det likevel gis utsatt byggefrist, fraråder vi at planendringssøknaden godkjennes.

Vi fraråder søknaden om utsatt byggefrist fordi:

- Den reindriftsfaglige kunnskapen som legges til grunn er dårlig og utdatert. Så vidt vi kan se er det ikke utarbeidet uavhengige reindriftsfaglige vurderinger verken nå eller tidligere i prosessen, men at faktagrunnlaget bygger på utbygger sine vurderinger.
- Sumvirkningen på reindriften er ikke vurdert ift dagens krav.
- Det har kommet ny kunnskap om reinens unngåelse av fysiske inngrep og hvilke effekter fysiske inngrep har på reindriften med bl.a. redusert kalveoverlevelse.
- Salten transformatorstasjon er bygd uten gyldig konsesjon og flyttleia forbi er stengt. Dette har ført til at vinterbeitene i områdene rundt Røyrvatnet, Nevervatnet og videre østover har blitt enda viktigere. Flyttleia gjennom Kjølvi-dalen er pr. i dag eneste alternativ for å flytte videre østover.
- Utbyggingen vil vanskeliggjøre Duokta reinbeitedistrikts forsøk på å få flyttleia forbi Salten transformatorstasjon til å fungere etter avbøtende tiltak.
- Klimaendringene har ført til hyppigere beitekriser. Vinterbeite er minimumsfaktoren for Duokta reinbeitedistrikt. Beitekrisene har gjort vinterbeitene enda mer marginale.

I tillegg vil planendringen gjøre at:

- Ny rørgatetrase blir mer konfliktfylt enn opprinnelig med tanke på inngrep i myr.
- Anleggsvei og deponier blir betydelige større naturinngrep enn opprinnelig.
- Endret inntakspunkt vanskeliggjør reinens trekk og reindriftas flytting forbi utløpet av Nevervatn.

Med hilsen

Katrine Erikstad (e.f.)
avdelingsdirektør

Stein Tage Domaas
underdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

DUOKTA REINBEITEDISTRIKT
NEVERVATN KRAFT AS

c/o Mats Jonas Pavall Holtanveien 620
Follaveien 73

8219	FAUSKE
8208	FAUSKE